

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 188/08-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júla 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa o sťažnosti P. S., B., zastúpeného advokátkou JUDr. E. L., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 38 E 3/2006 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. S. zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 38 E 3/2006 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e , aby vo veci vedenej pod sp. zn. 38 E 3/2006 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. P. S. p r i z n á v a úhradu trov konania v sume 6 918 Sk (slovom šesťtisícdeväťstoosemnásť slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý zaplatiť na účet advokátky JUDr. E. L., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. II. ÚS 188/08 z 22. apríla 2008 prijal na ďalšie konanie sťažnosť P. S. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. E. L., B., v ktorej namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 38 E 3/2006.

Sťažovateľ uviedol, že rozsudkom okresného súdu z 19. júna 2006 č. k. 41 C 238/2005-40 okresný súd rozviedol jeho manželstvo a na základe dohody upravil práva a povinnosti rodičov k maloletému dieťaťu. Keďže matka maloletých detí dohodu dobrovoľne nechcela dodržiavať, podal 2. októbra 2006 okresnému súdu návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia ukladaním pokút povinnej matke dieťaťa. Okresný súd po dvoch pojednávaniach a psychologickom vyšetrení účastníkov zostal nečinný. Sťažovateľ nečinnosť konajúcej sudkyne namietal sťažnosťou z 27. augusta 2007

adresovanou predsedovi okresného súdu. Predseda okresného súdu na sťažnosť neodpovedal a nedošlo ani k náprave v postupe konajúceho súdu.

Sťažovateľ namieta, že nekonaním okresného súdu dochádza k porušovaniu jeho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Postup okresného súdu považuje za bezprecedentný, pretože *„prístupom súdu k tak mimoriadne závažným rodičovským právam, ktoré sa teraz intenzívne formujú, akými sú vytváranie trvalých väzieb spolupatričnosti, rodinnej súdržnosti, úcty a pod., dochádza k neodčiniteľným škodám v imateriálnej podobe“*.

Navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo P. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 38 E 3/2006, porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava III prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 38 E 3/2006 konať bez zbytočných prietáhov.

3. P. S. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 200.000 Sk, ktoré je Okresný súd povinný zaplatiť do 2 mesiacov od doručenia nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III je povinný nahradiť P. S. trovy právneho zastúpenia v sume 6.918 Sk – za dva úkony + 2 x RP + 19 % DPH /IČ pre DPH: SK 1029351917 – na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. E. L. do 1 mesiaca od doručenia nálezu.“

Na výzvu ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadrila predsedníčka okresného súdu, ktorá oznámila, že vo veci došlo k zbytočným prietahom zo strany súdu, za čo bola zákonnej sudkyňi uložená písomná výtka predsedom okresného súdu.

Priložila vyjadrenie zákonnej sudkyne a zároveň oznámila, že netrvá na ústnom prerokovaní veci.

Zákonná sudkyňa vo veci JUDr. Z. M. v podstatnej časti vyjadrenia uviedla:

„Vec napadla dňa 02. 10. 2006. Z nejasného podania právnej zástupkyne navrhovateľa z predmetného dňa súd zistil, že sa jedná pravdepodobne o návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia týkajúceho sa úpravy styku otca s maloletou i napriek tomu, že podanie neobsahovalo jednoznačný petit. Za účelom odstránenia neúplnosti návrhu bolo vo veci vytyčené pojednávanie úpravou zo dňa 08. 12. 2006 na deň 08. 02. 2007.

Dňa 10. 01. 2007 bol návrhu doručený povinnej, pričom dňa 31. 01. 2007 právna zástupkyňa povinnej založila do spisu plnú moc a následne dňa 02. 02. 2007 PZ povinnej doručila súdu stanovisko k návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia v ktorom poukázala na skutočnosť, že neexistuje vykonateľný a vymožitelný titul na uskutočnenie výkonu rozhodnutia o úprave styku otca s mal. Zároveň namietala a žiadala, aby súd konanie zastavil a pojednávanie určené na deň 08. 02. 2007 zrušil. Vo svojom písomnom vyjadrení ďalej uviedla, že pracovníčka ÚPSV a R zorganizovala spoločné stretnutie otca matky a dieťaťa, na ktoré sa otec bez uvedenia dôvody nedostavil a ani inak neprejavil vec riešiť. Poukázala na odmietavý a nekompromisný postoj otca vo vzťahu k maloletej, jeho neprimerané reakcie a jeho správanie spôsobujúce maloletej psychickú traumu, ktorú nie je možné bez ústretovosti otca a jeho súčinnosti s psychológom, matkou a dieťaťom, prípadne iným odborníkom odstrániť. V záujme maloletého dieťaťa ako i vzhľadom na uvedené bolo vo veci vytyčené pojednávanie dňa 08. 02. 2007 a 06. 03. 2007.

Na pojednávaní dňa 06. 03. 2007 bola vyzvaná PZ otca, aby uviedla, či v konaní o rozvode manželstva bola podpísaná dohoda rodičov ohľadom úpravy styku. PZ otca uviedla, že sa domnieva, že sa rodičia dohodli a táto skutočnosť by mala byť uvedená v spise tunajšieho súdu 41 C 238/05 a obsiahnutá v zápisnici zo dňa 19. 06. 2006 a preto žiadala, aby súd nariadil výkon rozhodnutia v zmysle podaného návrhu. PZ matky trvala na zastavení konania a namietala tú skutočnosť, že bola uzavretá RD ohľadom úpravy styku otca s maloletou a poukázala na to, že styk otca s mal. je neobmedzený a rozhodnutie je nevykonateľné. Na pojednávaní dňa 06. 03. 2007 bolo rodičom súdom doporučené, aby navštívili psychologičku, ktorá vykonávala psychologické vyšetrenie mal. dieťaťa a obaja rodičia boli vyzvaní na spoluprácu s kolíznym, opatrovníkom ohľadom styku otca s maloletou. Písomným podaním PZ otca dňa 04. 06. 2007 oznámila, že je toho názoru, že dohoda o úprave styku bola riadne uzavretá a v prípade, že ju súd nebude rešpektovať žiada konania zastaviť, aby mohli podať opravný prostriedok, alebo podať návrh na súdnu úpravu styku, ktorému sa matka bráni a tvrdí, že styk je bez akéhokoľvek obmedzenia. Dňa 31. 07. 2007 súd vyzval PZ otca na doručenie správy z psychologického vyšetrenia rodičov a maloletej.

Úpravou zo dňa 23. 01. 2008 bol vo veci určený termín pojednávania na 28. 02. 2008, ktorý bol zmenený na termín 18. 03. 2008. PZ matky dňa 22. 02. 2008 doručila súdu

správu z psychologického vyšetrenia maloletej a otca, ktorá poukazovala, že akýkoľvek negatívny vplyv, stres môže vážne narušiť psychickú rovnováhu zdravotne postihnutého dieťaťa, ktoré vo vzťahu k otcovi prejavovalo nedôveru a obavy, pričom psychologička sa snažila vysvetliť postupnosť krokov k otcovi pri stretávaní sa s dieťaťom, ako si získať dôveru dieťaťa, aby sa stretnutie uskutočnilo bez konfliktov. V správe konštatovala, že od 15. 05. 2007 do februára 2008 sa otec s maloletou nekontaktoval, za dieťaťom nebol, nekontaktoval sa ani telefonicky ani počas Vianoc a narodenín dieťaťa.

Dňa 03. 03. 2008 podal ÚPSV a R podnet na začatie konania ex offo o úprave styku otca s maloletou, v ktorom zároveň poukázal, že konanie o výkone rozhodnutia vo veci styku otca s maloletou nesleduje záujem maloletého dieťaťa. Dňa 11. 03. 2008 bolo podanie ÚPSV a R vylúčené na samostatné konanie uznesením sp. zn. 38 E 3/06 bolo konanie z dôvodu, že neexistuje exekučný titul pre nariadenie výkonu rozhodnutia, nakoľko zápisnica z pojednávania neobsahuje uzavretú dohodu rodičov týkajúcu sa styku otca s maloletou S., preto konanie na výkon rozhodnutia o výchove maloletej zastavil

Predmetná zápisnica z rozvodového konania okrem iného obsahuje podpisy povinnej, oprávneného a kolízneho opatrovníka pod textom dohoda o úprave styku. Podpisy sa však vzťahujú k obsahu zápisnice. Samotná dohoda textovo vyjadrená nie je. V súvislosti s uvedeným predmetná dohoda rodičov o úprave styku s maloletým dieťaťom nie je ani obsiahnutá vo výroku rozsudku tunajšieho súdu zo dňa 19.06.2006 a ani v jeho písomnom vyhotovení, ktoré je súčasťou spisového materiálu. Súd má za to, že enunciat rozsudku musí byť presný a konkrétny, musí presne určovať práva a povinnosti účastníkov. V predmetnej veci je to splnené, len v časti týkajúcej sa schválenie dohody rodičov o úprave výkonu rodičovských práv a povinností v zmysle §-u 24 Zákona o rodine.

Z podania právnej zástupkyne otca o nariadení výkonu rozhodnutia je zrejmé, že otázka styku rodičov s maloletým deťom sa javí ako problematická, súd v záujme ochrany práv maloletého dieťaťa vyplývajúcich z pojednávania, na ktorých sa aktívne súd pokúsil viesť rodičov na dobrovoľné plnenie. Doporučil obom rodičom za týmto účelom aj spoluprácu s psychológom a kolíznym opatrovníkom. Z postojov oboch rodičov (viď správu z pedagogicko-psychologickej poradne, B. zo dňa 20. 02. 2008) vyplynulo, že riešenie úpravy styku dohodou (dobrovoľne) nie je reálne, z ktorého dôvodu mal súd za to, že sú splnené podmienky na začatie konania ex offo o úprave styku otca s maloletou S., keďže

doposiaľ takéto konanie otec maloletej neinicioval. “

Zo spisového materiálu Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) ústavný súd zistil, že 2. októbra 2006 podal sťažovateľ okresnému súdu návrh na výkon rozhodnutia ukladaním pokút matke dieťaťa. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 38 E 3/2006. Pojednávanie nariadené na 8. február 2007 sa neuskutočnilo z dôvodu neprítomnosti zákonnej sudkyne. Na pojednávaní 6. marca 2007 súd uložil sťažovateľovi „návštevu“ u psychologičky. Dňa 31. júla 2007 konajúca sudkyňa vyzvala sťažovateľa doručiť správy od psychologičky. Po námietke právnej zástupkyne sťažovateľa o nesplniteľnosti požiadavky súdu, sudkyňa na zaslanie tejto správy vyzvala 4. februára 2008 právnu zástupkyňu matky. Právna zástupkyňa matky doručila správu z psychologického vyšetrenia 22. februára 2008. Dňa 11. marca 2008 okresný súd konanie s odôvodnením nevykonateľnosti rozsudku z 19. júna 2006 zastavil pre neexistenciu podkladu pre výkon rozhodnutia. Proti uzneseniu o zastavení konania podal sťažovateľ 7. apríla 2008 odvolanie a súčasne podal návrh na opravu rozsudku č. k. 41 C 23/2005-40 z 19. júna 2006. Spis s odvolaním sťažovateľa bol 13. júna 2008 doručený krajskému súdu.

Sťažovateľ, v zastúpení svojej právnej zástupkyne, v podaní doručenom ústavnému súdu 4. júna 2008 oznámil, že v súvislosti s tým, že konanie na okresnom súde sa toho času vedie pod sp. zn. 37/P/132/2008, navrhuje zmeniť petit návrhu sťažnosti tak, že ústavný súd prikáže okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 37/P/132/2008 konať bez zbytočných priesťahov.

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priesťahov, a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (II. ÚS 61/98). Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. Tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (II. ÚS 219/04).

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, v namietanom konaní ide o výkon rozhodnutia ukladaním pokút povinnej, matke dieťaťa. Vec nemožno z právneho hľadiska považovať za zložitú, zisťovanie skutkového stavu v tejto veci si však vyžiadalo znalecké dokazovanie, čo v konečnom dôsledku ovplyvnilo priebeh a dĺžku konania.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka konania, ústavný súd ho hodnotí ako dostatočne súčinnosť. Okrem toho, že na výzvy okresného súdu včas reagoval, o zlepšenie plynulosti konania sa v jeho priebehu niekoľkokrát domáhal aj písomnými žiadosťami o „*pokračovanie v konaní*“.

3. Z vyhodnotenia postupu okresného súdu jednoznačne vyplýva, že tento súd bol od októbra 2006 do marca 2007 (5 mesiacov) a potom od júla 2007 do marca 2008 (8 mesiacov) nečinný. Na argument konajúcej sudkyne v jej vyjadrení k sťažnosti, že konanie bolo potrebné zastaviť z dôvodu, že neexistoval exekučný titul, ústavný súd konštatuje, že touto okolnosťou bol okresný súd povinný zaoberať sa už po podaní návrhu na vykonanie rozhodnutia 2. októbra 2006.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 38 E 3/2006 svojím postupom porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ navrhuje zmenu petitu tak, aby príkaz ústavného súdu na ďalšie konanie bez zbytočných prietáhov smeroval okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 37 P 1328/2008, nemohol ústavný súd vyhovieť, pretože ide o nové konanie. Predmetom predbežného prerokovania v konaní na ústavnom súde a následne prijaté na ďalšie konanie bolo konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 38 E 3/2006. Toto konanie nebolo dosiaľ právoplatne skončené. Po odvolaní sťažovateľa sa vec od 13. júna 2008 nachádza na Krajskom súde v Bratislave.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože namietané konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené (sťažovateľ podal proti uzneseniu z 11. marca 2008 o zastavení konania odvolanie), ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 38 C 3/2006 v ďalšom období konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa § 56 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané finančné zadost'účinenie v sume 200 000 Sk s odôvodnením traumy zo svojho handicapovaného postavenia v konaní s mimoriadne závažným predmetom – výkonom rodičovských práv.

Ústavný súd vychádzajúc zo zásad spravodlivosti, so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, riadiac sa úvahou, že cieľom priznania primeraného finančného zadost'účinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej v dôsledku zbytočných priet'ahov, považuje za dostatočné konštatovanie porušenia označeného základného práva sťažovateľa, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu, a preto mu primerané finančné zadost'účinenie nepriznal.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátkou JUDr. E. L. v konaní pred ústavným súdom.

V sťažnosti ich sťažovateľ vyčíslil sumou 6 918 Sk. Táto suma nie je v rozpore s výpočtom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, preto ústavný súd sťažovateľovi priznal odmenu v uplatnenej výške.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa výroku rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2008